

Els plans directores urbanístics de Catalunya. Una nova generació de plans

PER: ORIOL NEL·LO I COLOM, secretari per a la Planificació Territorial

N

OVES REALITATS, NOVES POLÍTIQUES, NOUS INSTRUMENTS

La ràpida transformació del nostre territori posa en evidència la necessitat de noves polítiques i de nous instruments en el camp de l'urbanisme i l'ordenació de l'entorn. Per fer front a aquest requeriments, polítics i disciplinaris, el Govern de la Generalitat de Catalunya

ha volgut impulsar, al llarg de la present legislatura, una innovació profunda dels instruments d'ordenació i gestió del territori. Una renovació que té com a objectiu donar respostes econòmicament eficients, ambientalment sostenibles i socialment equitatives als reptes que avui planteja l'ús del nostre territori.

Així, de l'any 2004 ençà, s'ha desenvolupat un nou marc legislatiu i normatiu que té l'ambició, per un costat, de garantir els drets i establir els deures dels ciutadans a l'hora d'utilitzar el territori i, per l'altre, dotar els poders públics d'uns instruments més eficaços en la seva gestió i ordenació. D'aquesta manera, en el camp específic de la planificació territorial i urbanística, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques ha impulsat i el Parlament de Catalunya ha aprovat cinc noves lleis relatives als temes següents: rehabilitació de barris, urbanisme, paisatge, informació geogràfica i riscos geològics. Aquestes lleis han estat acompanyades, en la majoria de casos, pels respectius reglaments, tal com es pot veure a la taula 1.

Al costat d'aquests nous instruments legislatius calia, però, dotar-se també d'eines de planejament territorial i urbanístic referides a les diverses àrees que integren l'espai català. Entre aquestes destaquen els instruments de planejament de caràcter supramunicipal. En efecte, d'ençà de l'adveniment de la democràcia s'ha produït a Catalunya una florida molt significativa del planejament municipal que ha acabat abastant la pràctica totalitat

de les localitats catalanes. En canvi, els avenços en el camp del planejament territorial han estat molt més limitats i modestos, la qual cosa resulta particularment preocupant en un moment en què la integració creixent del territori fa que els principals reptes derivats de la transformació de l'espai —el consum de sòl, l'accés a l'habitatge, la mobilitat, la conservació del paisatge, etc.— responguin clarament a dinàmiques de caràcter supralocal. Dinàmiques davant de les quals el planejament municipal, si no disposa d'una coordinació i orientació d'abast més ampli, té moltes dificultats per proveir solucions adequades.

De fet, la legislació catalana ja preveia, des d'inicis dels anys vuitanta, que calia elaborar un pla territorial general per al conjunt de Catalunya. Es va haver d'esperar, però, fins a l'any 1995 perquè aquest instrument fos aprovat i encara, quan ho fou, se li donà un contingut normatiu molt escàs. L'aprovació del Pla territorial general havia de ser seguida per l'elaboració d'una sèrie de plans territorials parcials, set en total. Però d'aquests només se'n va aprovar un, el de les Terres de l'Ebre, l'any 2001, en bona mesura sota la pressió i com a resposta al moviment social que va commocionar el migjorn català en oposició al transvasament de l'aigua del riu. D'altra banda, pel que fa a la planificació supramunicipal de caràcter no ja territorial sinó urbanístic, a inicis de la present legislatura, després de més d'un quart de segle d'autogovern, només es disposava de dos plans antics i benemèrits —Pla general metropolità de Barcelona (de 1976) i les Normes subsidiàries de la Cerdanya ("gironina", 1982)—, així com de dues normatives més recents i específiques —el Pla director de coordinació del Delta de l'Ebre (1999) i el Pla director de les activitats industrials i turístiques al Camp de Tarragona (2003).

Es podria argüir, potser, que si, malgrat la inexistència d'aquesta planificació territorial, durant les dues darreres dècades ha tingut lloc una notabilíssima modernització econòmica i el progrés social, potser els instruments de coordinació previstos per la legislació no eren tan necessaris. El problema, és clar, rau en els costos que aquest avanç ha tingut i en la distribució d'aquests costos sobre el territori i sobre les generacions presents i les

“ S'HAN APROVAT CINC NOVES LLEIS RELATIVES ALS TEMES SEGÜENTS: REHABILITACIÓ DE BARRIS, URBANISME, PAISATGE, INFORMACIÓ GEOGRÀFICA I RISCOS GEOLÒGICS

“ S’HA
IMPULSAT UN
TOTAL DE 20
PLANS DIRECTORS

TAULA 1. NOUS INSTRUMENTS NORMATIUS PER A LA
PLANIFICACIÓ TERRITORIAL I URBANÍSTICA:
LLEIS I REGLAMENTS APROVATS EN EL PERÍODE 2004-2006

Temes	Lleis	Reglaments
Planificació territorial		Decret 142/2005, de 12 de juliol, d'aprovació del Reglament pel qual es regula el procediment d'elaboració, tramitació i aprovació dels plans territorials parcials
Urbanisme	Llei 10/2004, de 24 de desembre, de modificació de la Llei 2/2002, d'urbanisme, per a l'habitatge assequible, la sostenibilitat territorial i l'autonomia local. Decret legislatiu 1/2005, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'urbanisme	Decret 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme
Barris	Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial	Decret 369/2004, de 7 de setembre, pel qual es desplega la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen atenció especial. DOGC (21.9.2006)
Paisatge	Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge	Decret pel qual es desplega la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge (en tramitació)
Informació geogràfica	Llei 16/2005, de 27 de desembre, de la informació geogràfica i de l'Institut Cartogràfic de Catalunya	Decret pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la Llei 16/2005, de 27 de desembre, de la informació geogràfica i de l'Institut Cartogràfic de Catalunya pel que fa a les relacions interadministratives i la planificació, l'oficialitat i l'ús dels serveis cartogràfics (en tramitació)
Riscos geològics	Llei 19/2005, de 27 de desembre, de l'Institut Geològic de Catalunya	

futures: mancada de guia a l'escala adequada, la transformació del territori ha generat, al costat dels seus innegables beneficis, problemes ambientals, funcionals i socials de gran entitat, que, en bona mesura, podrien haver-se estalviat o reduït. Els costos d'aquestes dinàmiques han estat i són molt elevats, de manera tal que, com ens recorden una i altra vegada els experts, la seva persistència podria hipotecar les possibilitats de desenvolupament del territori i la societat catalana. És per això que una política territorial que vulgui agençar i aconseguir les transformacions en benefici de la col·lectivitat necessita instruments de planejament a una altra escala, a escala territorial.

Conscient d'aquesta necessitat, el Govern de la Generalitat va decidir crear el mes de gener de l'any 2004, tot just un mes després de l'inici de la legislatura, el Programa de Planejament Territorial. Un programa concebut específicament per posar fi a la llarga estació de sequera en matèria de planejament supralocal i que ha quedat adscrit a la Secretaria per a la Planificació Territorial. En aquestes mateixes pàgines, Juli Esteban, que ha dirigit el Programa des de la seva creació, explica els principis i el mètode que hem volgut seguir en el seu desenvolupament.

El primer fruit d'aquesta iniciativa ha estat l'impuls rebut pel planejament territorial. En efecte, el Govern es va comprometre a elaborar, en el curs de la legislatura 2003-2007, els plans territorials per al conjunt del territori català. Això implicava la redacció de sis plans territorials de nou encuny (Alt Pirineu i Aran, Catalunya Central, Terres de Lleida. Comarques Gironines, Regió Metropolitana de Barcelona i Camp de Tarragona), així com revisar el Pla territorial de les Terres de l'Ebre i, a la fi del procés, el mateix Pla territorial general de Catalunya. La fi prematura de la legislatura impedirà concloure la totalitat del projecte, però en dos anys i mig d'executòria s'ha donat un impuls decisiu al planejament territorial. Així, s'ha aprovat definitivament el Pla territorial de l'Alt Pirineu i l'Aran i estan en tràmit els plans de la Catalunya Central i de les Terres de Ponent. Es disposa, així mateix, d'un avantprojecte del Pla territorial metropolità de Barcelona i estan en fase avançada d'elaboració els plans de les Comarques Gironines i del Camp de Tarragona. A més, s'han endegat quatre plans directores territorials (que, de fet, tenen, per als seus àmbits respectius, el mateix contingut que els plans territorials parcials). Es tracta dels plans directores territorials de l'Empordà, de l'Alt Penedès, de la Garrotxa i del Ripollès. Els tres primers ja han superat diverses fases de tramitació; el darrer està en elaboració. Les taules 2 i 3 mostren l'estat en què es troba aquest conjunt de plans territorials.

TAULA 2. PLANS TERRITORIALS PARCIAIS. ESTAT D'ELABORACIÓ I TRAMITACIÓ (SETEMBRE 2006)

TAULA 2. PLANS TERRITORIALS PARCIAIS. ESTAT D'ELABORACIÓ I TRAMITACIÓ (SETEMBRE 2006)

Àmbit	Estat de tramitació
Alt Pirineu i Aran	Aprovat definitivament pel Govern (25.07.2006)
Catalunya Central	Conclòs el període de consulta pública (12.07.2006)
Terres de Ponent	Conclòs el període de consulta pública (12.07.2006)
Regió Metropolitana de Barcelona	Avantprojecte elaborat (presentat a la Comissió d'Ordenació Territorial Metropolitana, 14.09.2006)
Camp de Tarragona	En elaboració
Comarques Gironines	En elaboració
Terres de l'Ebre	En revisió

TAULA 3. PLANS DIRECTORS TERRITORIALS. ESTAT D'ELABORACIÓ I TRAMITACIÓ (SETEMBRE 2006)

Àmbit	Estat de tramitació
Empordà (Alt i Baix Empordà)	Conclòs el període d'informació pública (16.07.2006)
Alt Penedès	Obert el període de consulta pública
Garrotxa	Obert el període de consulta pública
Ripollès	En elaboració

Ara bé, aquest esforç d'ordenació a escala territorial requeria una major concreció en alguns àmbits: les àrees urbanes més complexes, els territoris amb major dinamisme urbanístic, els espais que disposen d'especials valors ambientals o patrimonials. En aquests àmbits calia dotar-se d'instruments de caràcter estrictament urbanístic que permetessin donar un marc de referència i coordinació al planejament dels municipis que els integren. Es tractava, doncs, de dotar-se d'uns instruments intermedis entre el planejament territorial i el local. A aquesta necessitat responen els plans directors urbanístics que, en un nombre molt significatiu, s'han endegat al llarg de la present legislatura. A explicar les característiques d'aquests plans es dedica precisament el contingut de la present publicació.

LA IDENTITAT GENERACIONAL DELS NOUS PLANS DIRECTORS URBANÍSTICS

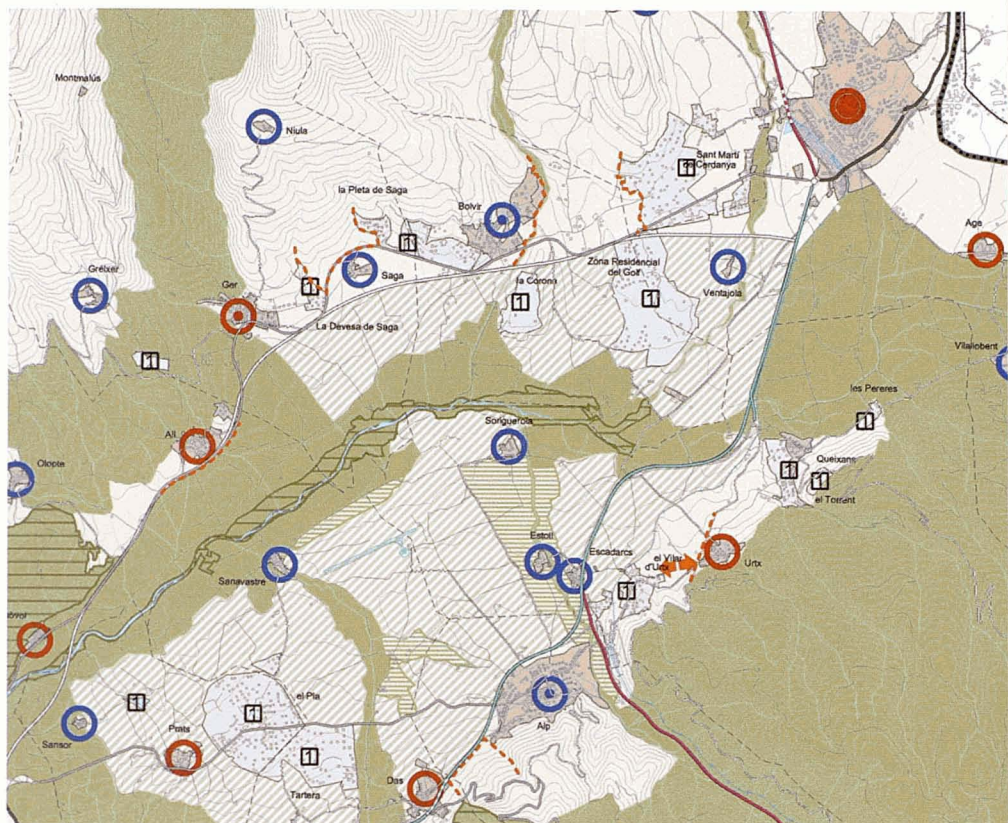
En els darrers dos anys i mig, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques ha impulsat la redacció d'un total de vint plans directors urbanístics que afecten, en el seu conjunt, més de 300 municipis i prop d'un terç de la superfície del país. La unitat dels principis que els inspiren, la coordinació existent entre els equips que els elaboren i la coincidència temporal en què es redacten fan que aquest seguit d'instruments tingui una certa identitat generacional. Es tracta, al nostre entendre, d'una nova generació de plans destinada a encetar una nova etapa en l'ordenació del territori i l'urbanisme a Catalunya.

Com el lector podrà comprovar en les pàgines que segueixen, cinc són els trets que defineixen aquesta nova generació de plans:

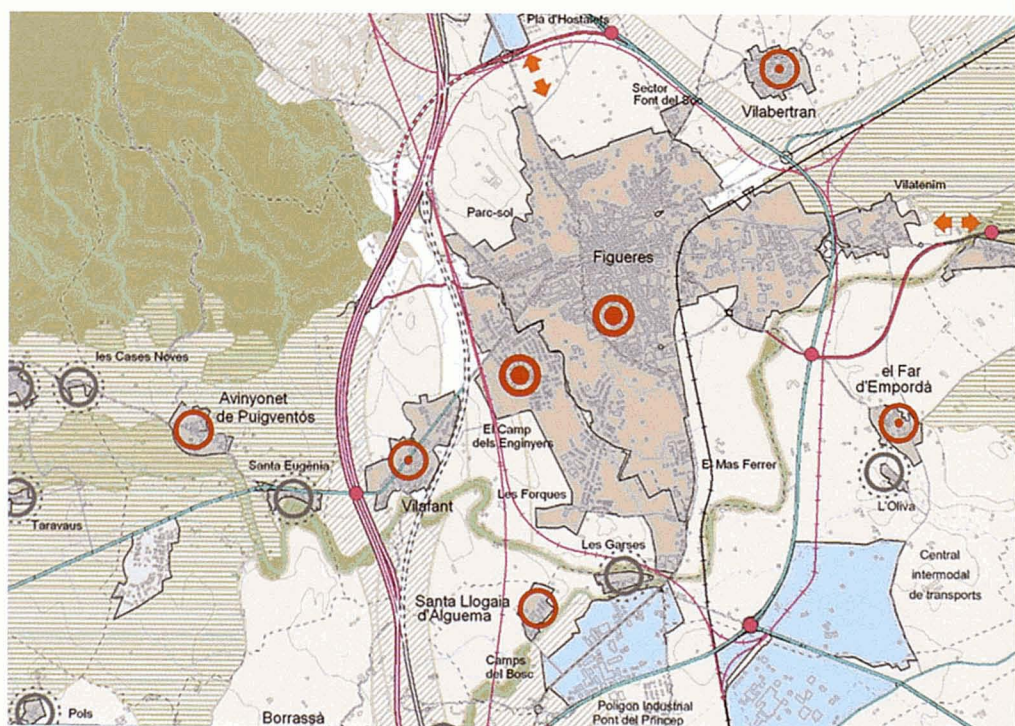
a) El primer tret caracteritzador és la identitat d'objectius en relació amb el model d'urbanització que es propugna. Així, en correspondència amb els Criteris del Programa de Planejament Territorial, els plans directors urbanístics tenen com a objectiu principal assegurar la sostenibilitat ambiental, l'eficiència funcional i la cohesió social en l'ús del territori, tot enfortint la xarxa urbana de Catalunya. Així, els nous plans propugnen un model d'urbanització que, enfront dels riscos que comporta la dispersió de la urbanització, l'especialització funcional i la segregació dels grups socials, es fonamenta en una xarxa urbana integrada i potent. Una xarxa que ha d'estar integrada per ciutats, viles i pobles, caracteritzats cada un d'ells per la seva compacitat física, la seva complexitat de funcions i la seva cohesió social. És això el que explica que els nous plans

supramunicipals tinguin com a temes principals la generació de sòl per a habitatge assequible i la rehabilitació dels teixits ja construïts; la provisió i la localització de sòl per a activitats econòmiques;

Comarca de la Cerdanya. Plànol normatiu del projecte del Pla territorial parcial de l'Alt Pirineu i Aran

Àrea urbana de Figueres. Plànol normatiu de l'avantprojecte del Pla director territorial de l'Empordà

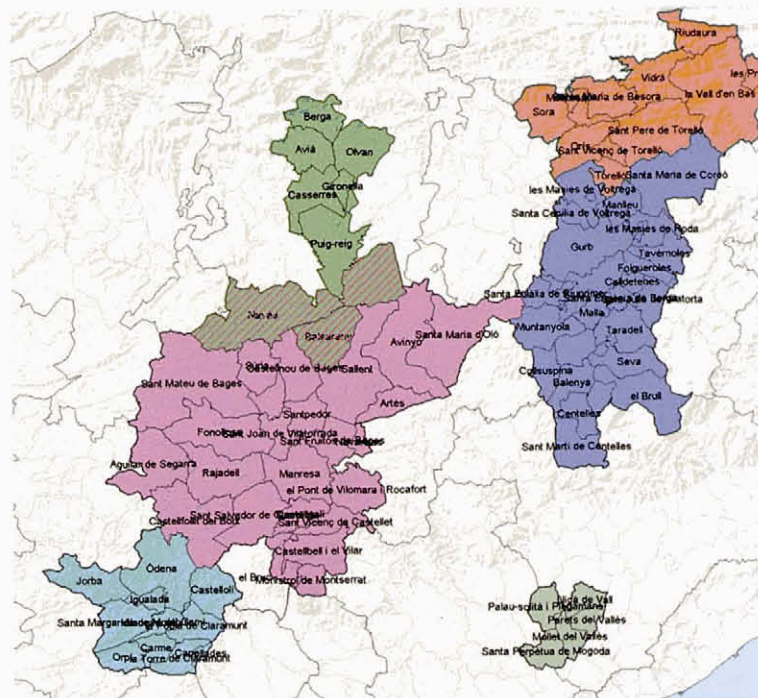
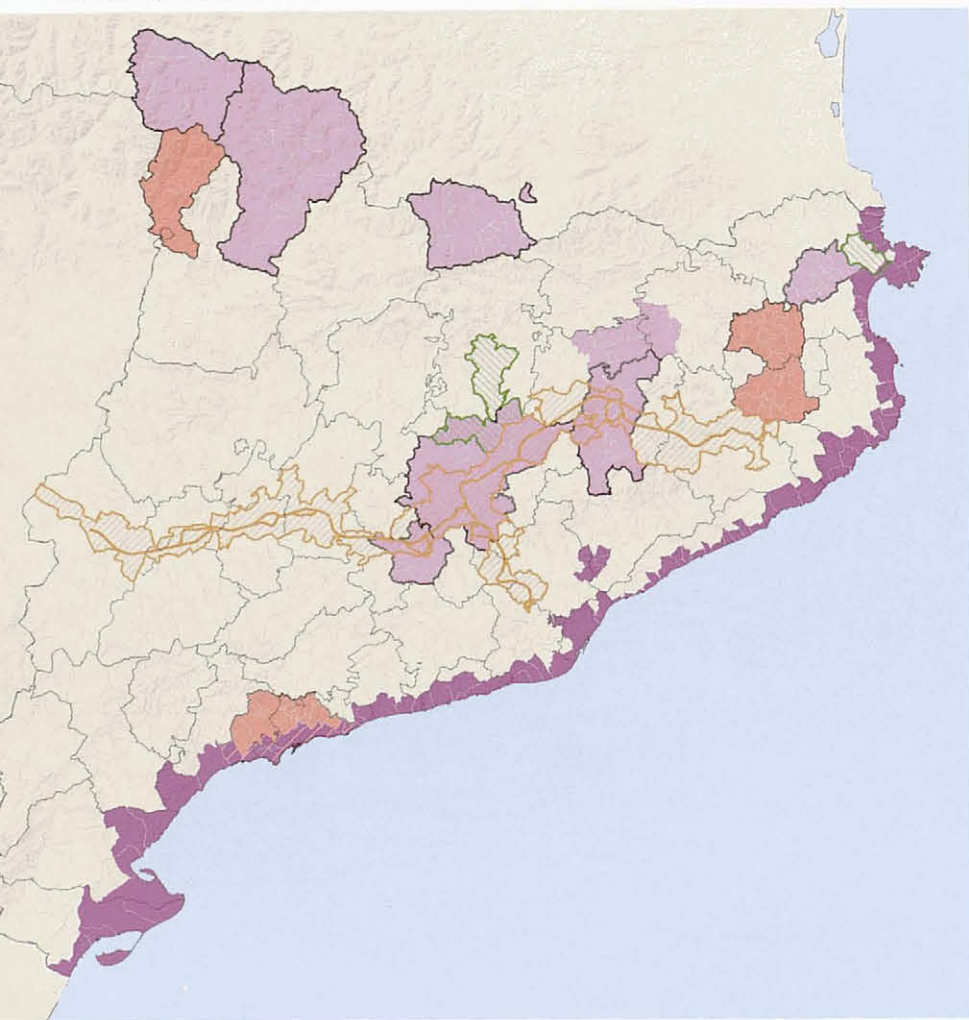

“ LA VARIETAT TEMÀTICA CONSTITUEIX UNA ALTRA CARACTERÍSTICA D'AQUESTA GENERACIÓ DE PLANS

la gestió del sòl no urbanitzable i la lluita contra els creixements dispersos; la protecció ambiental, patrimonial i paisatgística; la mobilitat interna de les àrees urbanes i les infraestructures per a la seva accessibilitat exterior.

b) En segon lloc, els nous plans directors urbanístics es caracteritzen per la seva ambició d'abastar, més enllà de les delimitacions administratives, àmbits territorials significatius, amb problemàtiques que requereixin un tractament de conjunt. Així, són els reptes i les solucions adoptades els que han guiat les delimitacions i no pas les simples fronteres administratives. D'altra banda, la sistemàtica seguida ha exclòs voler donar d'antuvi un tractament homogeni a la totalitat del territori (com s'hauria pogut fer, per exemple, establint una delimitació de tots els sistemes urbans del país i impulsant un pla director per a cada un d'ells). El territori de Catalunya és divers i no s'adiu bé a les aproximacions de caràcter napoleònic. Així, com s'explicarà tot seguit, la delimitació dels àmbits dels plans ha obeït, en cada cas, als requeriments i les potencialitats de cada territori: en unes ocasions, s'ha partit de la necessitat de coordinar el planejament en el conjunt a una àrea

Distribució dels plans en marxa al territori

Àmbit dels plans directors urbanístics de les comarques centrals

urbana o d'una comarca; en d'altres, ha primat la preocupació d'establir criteris de gestió i protecció patrimonial o paisatgística; en d'altres, encara, s'ha volgut assegurar la inserció correcta d'una infraestructura en el territori; en d'altres, finalment, ha prevalgut la voluntat de donar resposta a una demanda local de coordinació i treball conjunt.

c) Ara bé, sigui quin sigui l'origen de la seva delimitació, els plans es caracteritzen també pel seu caràcter comprensiu. En efecte, deïem més amunt que el planejament supramunicipal ha estat històricament ben escàs a Catalunya. Podríem afegir, encara, que, quan ha existit, ha tingut gairebé sempre un caràcter sectorial, de manera que les previsions relatives a les infraestructures, per exemple, s'han juxtaposat a les que feien referència als espais d'interès natural, i aquestes a les dels espais comercials, i així successivament, sense la necessària visió de conjunt. Els nous plans directors parteixen d'una altra lògica i tracten de donar, en tots els casos, un tractament integrat a la problemàtica territorial, tot trencant, així, les aproximacions sectorials que havien caracteritzat tradicionalment les intervencions de caràcter supramunicipal. Per això, en la gran majoria dels casos, els plans utilitzen una categorització en tres sistemes –assentaments, infraestructures i espais oberts– per assegurar-se de cobrir tots els aspectes del canemàs territorial bàsic. Aquesta voluntat integradora és present, fins i tot, en aquells plans que parteixen d'una preocupació de caràcter específicament temàtic com són els del litoral o els infraestructurals.

d) El quart tret que caracteritza els nous plans directors urbanístics és l'ús innovador de la normativa urbanística. Els nous plans parteixen de les bases jurídiques que forneix la normativa vigent per coordinar i orientar el planejament municipal. En

e) Finalment, la cinquena característica d'aquesta nova generació de plans és que han estat concebuts com a instruments de concertació i gestió. Així, els plans han de ser, en primer lloc, fruit de l'acord entre el Govern de la Generalitat i els ajuntaments concernits. I han d'esdevenir també un lloc de trobada entre l'Administració pública, les entitats i els agents econòmics i socials de cada un dels àmbits de planejament. Aquesta voluntat de concertació i acord impregna no només la tramitació dels plans, a través dels corresponents períodes reglats d'informació pública i institucional, sinó també tot el procés d'elaboració. En tots els casos, és durant la mateixa elaboració del pla per part de l'equip redactor quan s'han establert els acords i els consensos bàsics. La tramitació posterior ha acabat, després, d'avaluar i formalitzar aquests acords amb les oportunes garanties jurídiques per a tothom. D'altra banda, la voluntat de concertació i participació no s'ha aturat amb l'aprovació del pla, en els casos en què aquesta ja s'ha produït, sinó que es perllonga en la seva fase d'aplicació i gestió. En efecte, els plans han estat concebuts no només com a normatives vinculants, sinó com a instruments per a la gestió.

Així, en molts casos els plans preveuen fins i tot la creació d'instruments econòmics específics (com el Fons per a la gestió del sòl no urbanitzable del sistema costaner) o la creació d'organismes mixtos (com ara consorcis entre el Govern de la Generalitat o l'Institut Català del Sòl i els ajuntaments concernits) per a la gestió de les seves prescripcions. Mostra de fins a quin punt la preocupació per la concertació i la participació en la tramitació

dels plans ha estat important és el fet que, tot i regular aspectes sovint molt sensibles, s’han tramitat fins ara amb un nivell molt baix de controvèrsia.

TAULA 4. OBJECTIUS I CONTINGUT DELS PLANS DIRECTORS URBANÍSTICS (DECRET LEGISLATIU 1/2005, PEL QUAL S’APROVA EL TEXT REFÓS DE LA LLEI D’URBANISME)

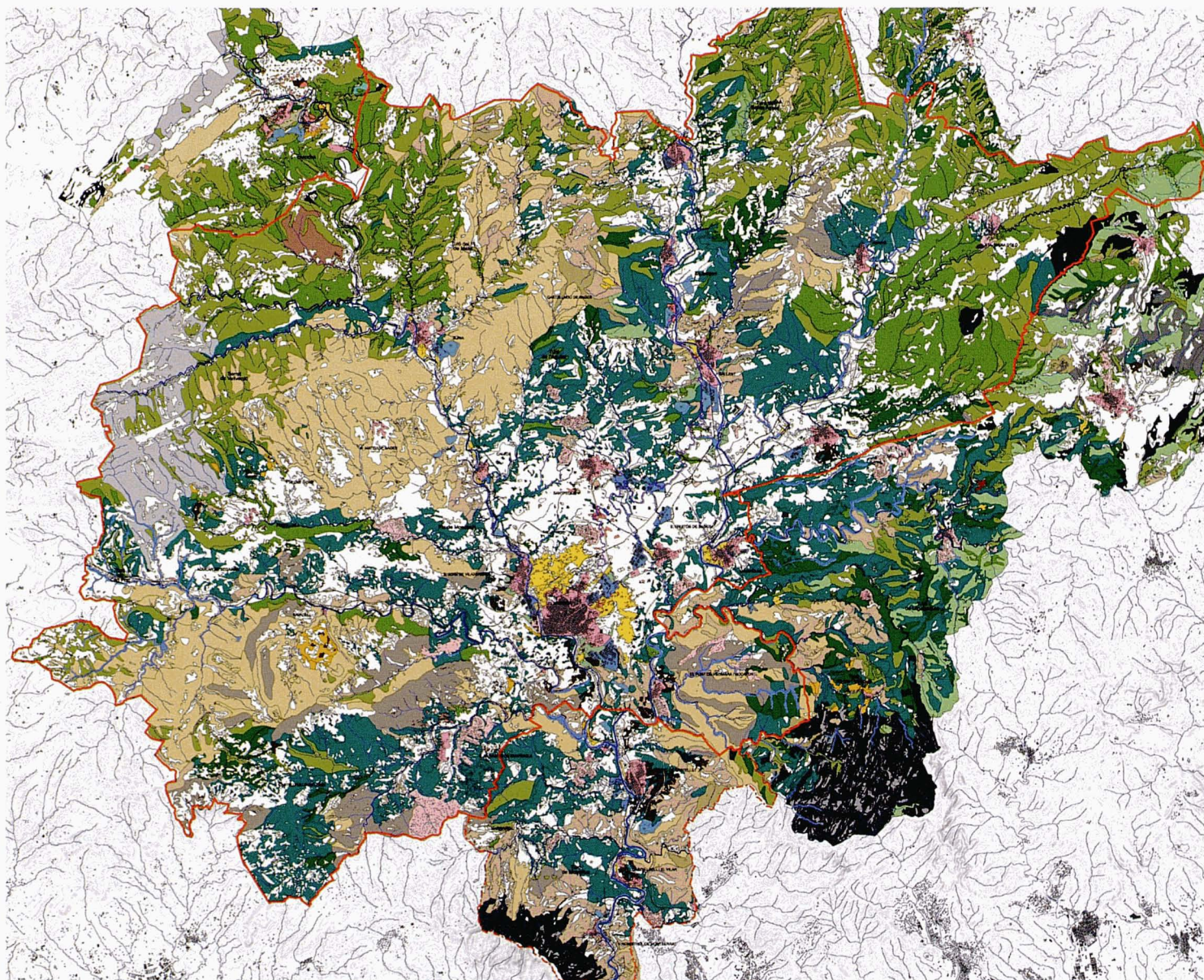
Article 56
Plans directors urbanístics
1. Correspon als plans directors urbanístics, de conformitat amb el planejament territorial i atenent les exigències del desenvolupament regional, d'establir: a) Les directrius per a coordinar l'ordenació urbanística d'un territori d'abast supramunicipal. b) Determinacions sobre el desenvolupament urbanístic sostenible, la mobilitat de persones i mercaderies i el transport públic. c) Mesures de protecció del sòl no urbanitzable, i els criteris per a l'estructuració orgànica d'aquest sòl. d) La concreció i la delimitació de les reserves de sòl per a les grans infraestructures, com ara xarxes viàries, ferroviàries, hidràuliques, energètiques, portuàries, aeroportuàries, de sanejament i abastament d'aigua, de telecomunicacions, d'equipaments i altres semblants. e) La programació de polítiques supramunicipals de sòl i habitatge, concertades amb els ajuntaments afectats en el si de la tramitació regulada per l'article 81. Aquesta programació ha de garantir la solidaritat intermunicipal en l'execució de polítiques d'habitatge assequible i de protecció pública, la suficiència i la viabilitat d'aquestes polítiques per a garantir el dret constitucional a l'habitatge i el compliment dels principis establerts en l'article 3. 2. Els plans directors urbanístics han d'especificar els criteris per a fer-ne el seguiment i per la modificació o la revisió, han d'incloure les determinacions adequades per a les finalitats que persegueixen i han de contenir la documentació següent: a) Els estudis justificatius. b) La memòria. c) La programació de les actuacions per a aplicar-los. d) Les bases tècniques i econòmiques per a desenvolupar-los. e) Els plànols d'informació i ordenació. f) Les normes que s'han de complir obligatòriament. 3. Els plans directors urbanístics poden establir determinacions per a ésser directament executades o bé per a ésser desenvolupades mitjançant plans especials urbanístics que facin possible l'exercici de competències pròpies dels ens supramunicipals. 4. El planejament que resulti afectat per les determinacions d'un pla director urbanístic s'hi ha d'adaptar en els terminis que aquest estableixi, sens perjudici de l'entrada en vigor del pla director i salvant les disposicions transitòries que inclogui.

LES RESPOSTES A LA DIVERSITAT TERRITORIAL

Al costat d'aquests trets característics, els nous plans directors presenten una gran diversitat pel que fa al seu abast territorial i el tipus d'àrees a què es refereixen. Tal com es pot veure a la taula 5, els plans ja aprovats o en curs d'elaboració i tramitació es poden agrupar en cinc grups: els que tenen com a àmbit d'aplicació la totalitat d'una àrea urbana, els destinats a la protecció i la gestió patrimonial o paisatgística, els de comarques de muntanya, els de l'àmbit costaner i els d'encaix territorial d'infraestructures. Vegem amb algun detall la temàtica tractada prioritàriament pels plans de cada un d'aquests grups.

TAULA 5. PLANS DIRECTORS URBANÍSTICS APROVATS O EN CURS (2004-2006)

Àmbit	Nombre de municipis	Direcció de l'equip redactor	Estat de tramitació (set. 2006)
Àrees urbanes			
Conca d'Òdena	11	Antonio Font	Aprovació inicial
Pla de Bages	27 (amb ampliació)	Joaquim Sabaté	Aprovació inicial
Plana de Vic	25	Xavier Eizaguirre	Conclòs el període de consulta pública
Àrea urbana de Figueres	16	Lluís Cantallops i Ferran Segarra	En elaboració
Àrea urbana de Girona	12	Xavier Canosa i Esteve Coromines	En elaboració
Àrea central del Camp de Tarragona	22	Antonio Font	En elaboració
Pla de l'Estany	11	Ramon Folch	En elaboració
Protecció patrimonial o paisatgística			
Gallecs	7		Aprovació definitiva
Valls d'en Bas, del Ges i el Bisaura	12	Ricard Pié i Josep Maria Vilanova	Conclòs el període de consulta pública
Serra de Rodes d'informació pública	6 (inclou Roses)	Amador Ferrer	Aprovació inicial
Colònies industrials del Llobregat	9	Joaquim Sabaté Pere Vallbregat	Aprovació inicial
Colònies industrials del Ter	19		Pendent d'adjudicació
Comarques de Muntanya			
Pallars Sobirà	15	Carles Llop i Sebastià Jornet	Conclòs el període de consulta pública
Aran	9	Carles Llop i Sebastià Jornet	Conclòs el període de consulta pública
Cerdanya	17	Miquel Domingo i Alfredo Fernández de la Reguera	Conclòs el període de consulta pública
Alta Ribagorça	3	Pasqual Mas i Valeri Mas	En elaboració
Costaners			
Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner-1	75	Oriol Nel·lo i Joan Llort	Aprovació definitiva
Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner-2	22	Oriol Nel·lo i Joan Llort	Aprovació definitiva
Infraestructurals			
Eix Ferroviari Transversal	69		En elaboració
Ferrocarril Orbital Metropolità	27		En elaboració

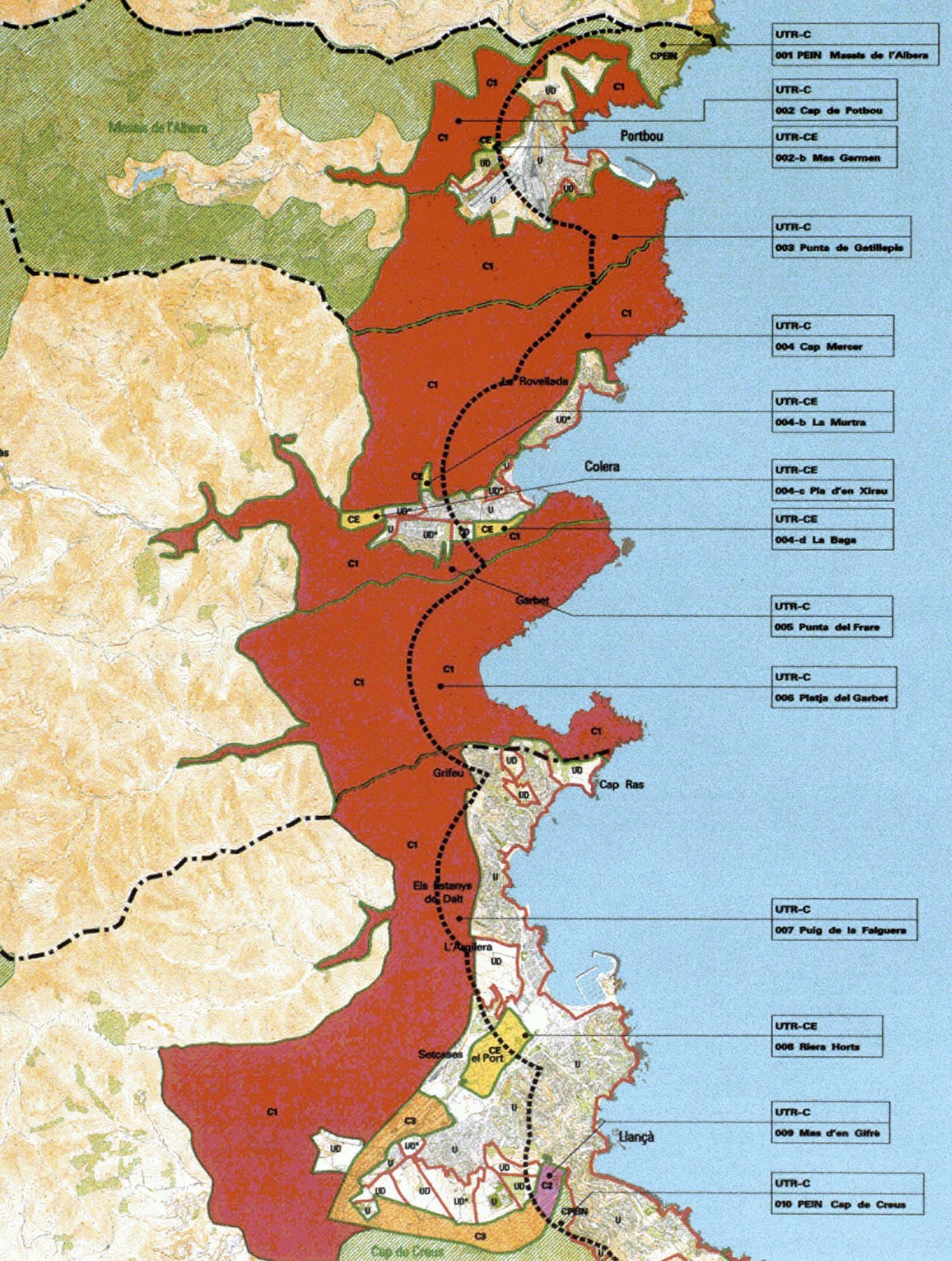

Plànol dels hàbitats del Pla director urbanístic del Bages

Un primer conjunt de plans té per objectiu ordenar el desenvolupament de diverses àrees urbanes mitjanes de Catalunya. Es tracta d'àrees que ja són polaritats emergents i que, d'acord amb les previsions demogràfiques del Programa de planejament territorial, acolliran en un futur proper creixements significatius. Per tal que aquests creixements es produeixin de manera endreçada, serveixin per reforçar la posició de les ciutats mitjanes en l'articulació del territori i impulsin el seu paper com a centres irradiadors de serveis, el Govern ha cregut convenient dotar aquests sistemes urbans d'instruments de planificació supramunicipal de conjunt. Així, s'han redactat els plans directores urbanístics de l'entorn de les tres ciutats principals de la Catalunya Central: la Conca d'Òdena (àrea urbana d'Igualada), el Pla de Bages (àrea urbana de Manresa) i la Plana de Vic (àrea urbana de Vic). Els dos primers documents ja han estat aprovats inicialment per les respectives comissions territorials d'Urbanisme i el tercer ha efectuat el període de consulta pública. S'han iniciat també els treballs per a l'elaboració dels plans directores urbanístics de les àrees urbanes de Figueres, Girona i el Pla de l'Estany. Així mateix, més recentment, s'ha produït l'encàrrec per a la redacció del Pla de l'àrea central del Camp de Tarragona. Es tracta en tots els casos de polaritats urbanes bàsiques per a la desitjada estructuració nodal del país, que presenten una elevada complexitat urbanística i on estan en curs intervencions decisives

de caràcter infraestructural. Sobre elles haurà de recaure, a més, la responsabilitat d'acollir una part rellevant dels futurs creixements residencials i d'activitat econòmica.

El segon grup de plans directores es proposa preservar i valoritzar el patrimoni ambiental, paisatgístic, arquitectònic i urbà d'una sèrie d'àrees especialment sensibles. Entre aquests destaca el Pla director urbanístic de Gallecs, que té com a objectiu principal protegir i ordenar de manera definitiva un espai de 774 ha d'un alt valor paisatgístic a la plana del Vallès, al cor mateix de la regió metropolitana de Barcelona; un espai que, al llarg dels darrers 35 anys, ha estat objecte de diversos projectes i polèmiques urbanístiques. Un altre Pla director que afecta una àrea sobre la qual s'havia produït una notable controvèrsia territorial és el de la Vall d'en Bas, la Vall del Ges i el Bisaura, que té per objectiu ordenar el creixement urbanístic i regular els usos del sòl no urbanitzable en l'àmbit d'influència del nou eix Vic-Olot per Bracons. El tercer Pla director d'aquest grup es proposa preservar i ajudar a revitalitzar les colònies industrials del Llobregat —un dels conjunts d'arquitectura industrial del segle XIX més important i millor conservat d'Europa— per tal de consolidar-les com a espai de residència, activitat productiva, freqüentació turística i preservació de la memòria històrica. Més recentment, i a demanda dels ajuntaments concernits, s'ha decidit

iniciar també un pla similar per a les colònies industrials del Ter i el Freser. Finalment, s'ha endegat també el Pla director urbanístic de la Serra de Rodes i els seus entorns, amb la voluntat de protegir i ordenar urbanísticament una àrea que constitueix un connector biològic de gran importància entre la Serra de l'Albera, el cap de Creus i els aiguamolls de l'Empordà, en un dels paisatges més representatius i prestigiosos del territori català. El Pla de Gallecs compta ja amb aprovació definitiva, mentre que els de Bracons i les colònies industrials del Llobregat han superat el tràmit de consulta pública i el de la Serra de Rodes ha estat aprovat inicialment.

El tercer conjunt de plans directores urbanístics té com a àmbit d'aplicació diverses comarques del Pirineu que coneixen una forta pressió urbanística, associada, sobretot, a l'activitat turística i, en particular, a la segona residència. Així, d'acord amb les previsions del Pla territorial de l'Alt Pirineu i l'Aran, ja vigent, s'ha iniciat la redacció i la tramitació pel que fa a les quatre comarques pirinenques amb un dinamisme més acusat: la Val d'Aran, el Pallars Sobirà, la Cerdanya i l'Alta Ribagorça. Els quatre plans tenen per objecte primordial endreçar i compassar el desenvolupament urbanístic per tal que aquest no amenaci de posar en perill els valors ambientals, patrimonials i paisatgístics que constitueixen la base de l'atractiu turístic de l'àrea i, per tant, del seu desenvolupament econòmic. Els plans de la Val d'Aran, el Pallars Sobirà i la Cerdanya ja han superat el període de consulta pública, i el de l'Alta Ribagorça, que s'ha començat a elaborar també a demanda dels ajuntaments interessats, està en una fase més incipient.

Els plans directores del sistema costaner constitueixen un altre grup significatiu dins el planejament supramunicipal realitzat durant els darrers dos anys. De fet, per la seva ambició i abast, els dos plans destinats a ordenar aquesta àrea es poden considerar una de les iniciatives més representatives dins la nova generació de plans. El seu objecte principal és preservar del procés urbanitzador aquelles parts del nostre litoral que, sense disposar de cap figura de protecció específica, no han estat ocupades encara per l'edificació. Així, el Pla director del sistema costaner ha establert que seran considerades definitivament com a no urbanitzables la pràctica totalitat d'àmbits del sistema costaner que tenen en l'actualitat la consideració de sòls no urbanitzables o urbanitzables no delimitats. Amb això, el Pla contribueix a preservar de manera plena 23.553 ha situades a primera línia del litoral català. D'altra banda, el Pla director dels àmbits del sistema costaner integrats per sectors de sòl urbanitzable delimitat sense pla parcial aprovat definitivament constitueix una mesura complementària que permet preservar totalment o parcialment 44 sectors d'especial interès que es troben en aquesta situació urbanística, amb una superfície total de 650 ha. Ambdós plans foren aprovats durant l'any 2005.

Finalment, el Govern ha endegat també dos plans directores urbanístics de caràcter eminentment infraestructural. Es tracta de plans adreçats a ordenar l'encaix territorial i a efectuar les reserves de sòl oportunes per a dues de les majors infraestructures previstes en el Pla

Àmbit dels plans directores urbanístics per a l'encaix territorial de noves infraestructures ferroviàries

intermodal del transport de Catalunya, aprovat pel Govern el dia 25 de juliol de 2006. Es tracta, en primer lloc, de l'Eix ferroviari transversal, que enllaçarà Lleida amb Tàrragona, Igualada, Manresa, Vic i Girona, amb una longitud total de traçat prevista de 360 km. La segona infraestructura també es caracteritza per la seva disposició no radial: es tracta del Ferrocarril Orbital Metropolità, que enllaçarà les ciutats de Vilanova i la Geltrú i Mataró, a través d'un arc gegantí, la traça del qual passarà per les ciutats de Vilafranca del Penedès, Terrassa, Sabadell i Granollers. Ambdós plans seguiran als estudis de traçat que s'estan elaborant.

La varietat temàtica i la voluntat de donar resposta a reptes molt diversos constitueix, doncs, juntament amb els trets orientadors comuns que s'han esmentat més amunt, una altra de les característiques principals d'aquesta nova generació de plans urbanístics.

La present publicació ofereix una mostra aconcluida del contingut dels plans. En concret, s'hi recullen textos relatius a 13 dels 20 nous instruments iniciats en aquesta legislatura. Es tracta, en tots els casos, de documents que es troben o bé ja aprovats definitivament o en una fase avançada de la seva elaboració. Els seus equips redactors els presentaren durant la jornada de debat sobre els nous plans directores urbanístics que el Departament de Política Territorial i Obres Públiques i el Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya varen organitzar el dia 20 de gener de 2006 al Palau de la Música de Barcelona, amb l'assistència de prop de 600 professionals, electes locals i experts en urbanisme i ordenació del territori d'arreu de Catalunya.